

La guerra dels horaris comercials

El decret llei estatal de llibertat horària comercial aplicat l'any 2012 continua vigent, amb el desacord dels nous governs municipals i autonòmic del País Valencià. A Catalunya i a les illes Balears s'han arribat a sengles consensos. Mentrestant, el Govern valencià busca fórmules per limitar les obertures.

La batalla és servida.

Reportatge de Manuel Lillo i Violeta Tena

Petits, mitjans i grans comerços. Treballadors i sindicats. Governos autonòmics i municipals. Tots estan involucrats en el debat sobre l'obertura dels diumenges i festius en les anomenades ZGAT –Zones de Gran Afluència Turística–, en les quals, des de 2013, la llibertat d'obertura és total. L'èmbolic té el seu origen en l'etapa en què el PP governava els principals municipis valencians, una herència que els actuals ajuntaments volen esborrar. Però no ho tenen gens fàcil.

L'any 2012, la majoria absoluta del PP va permetre aprovar al Congrés espanyol el decret llei que modificava les condicions d'obertura dels comerços durant els diumenges i la resta de dies festius. L'esperit d'aquest decret llei era el d'ampliar la llibertat horària comercial i afavorir les grans plataformes del sector. Amb aquesta legislació, les autonomies es veien obligades a fixar un mínim de deu diumenges i festius durant els quals tots els comerços podien obrir. Alhora, per satisfer encara més els grans comerços, s'aplicava el mecanisme de les ZGAT, uns espais que podien obtenir aquesta dis-

tinció si complien una sèrie de requisits que justificaven l'activitat comercial durant els dies de descans tradicional, sense limitacions.

El decret obligava a crear, almenys, una ZGAT als municipis que compliren amb dues característiques: una, que superaren els 200.000 habitants. L'altre requeriment tenia dues vies per ser complert: bé haver superat el milió de pernoctacions en els seus hotels durant l'any 2011; o bé comptar amb un port receptor de més de 400.000 turistes anuals en creuers. En aquestes ZGAT, els comerços podien obrir tots els dies de la setmana.

Al País Valencià, València i Alacant complien perfectament amb aquestes condicions. Encara governades pel PP, els respectius ajuntaments van aplicar amb entusiasme aquest decret llei impulsat pel Govern espanyol, del mateix color polític. L'any 2013, Alacant va delimitar el seu centre tradicional de compres com a ZGAT. València, en canvi, va crear quatre d'aquestes zones, les mateixes que Palma de Mallorca. Gran part del municipi de Barcelona va quedar també constituït com a ZGAT. A la capital catalana, la lli-



bertat d'obertura era estacional, perquè entrava en vigor com a tal entre l'1 de juny i el 15 de setembre.

Conflictes previsibles

D'un costat, els grans comerços ubicats en zones alienes a les ZGAT van quedar exclosos de poder competir en igualtat de condicions. I en conseqüència, van actuar per la via judicial. A València ho va fer l'empresa Media Markt, mentre que a Alacant ho van fer tres grans centres comercials. En ambdós casos, els jutges han fallat a favor de tots ells, per considerar que s'han de garantir "la igualtat en la competència" defensada per la Llei de Comerç de la Comunitat Valenciana, que també reconeix "l'impacte supramunicipal" de les grans superfícies comercials



⊕ ALACANT, A PART

Entre debats i soroll mediàtic, l'obertura dels comerços ha generat molts problemes a l'alcalde d'Alacant, Gabriel Echávarri, responsable també de la regidoria de Comerç. Després de presentar la seua candidatura a l'alcaldia mostrant-se partidari de suprimir la ZGAT que hi ha a la ciutat, els entebancs legals el feren recular i optar per la via del pacte amb el gran comerç. Una via que no ha arribat enlloc pel bloqueig polític.

El mes de març, l'alcalde va dur al plenari un acord amb els grans comerços. Consistia a declarar ZGAT tota la ciutat si, a canvi, aquests grans magatzems garantien la contractació de més personal. Els seus socis de govern, Gua-

nyar i Compromís, rebutjaren la mesura perquè "afavoreix la competència deslleial". El PSPV només va comptar amb l'insuficient suport de Ciutadans. El PP, que poc abans s'havia mostrat partidari d'aquesta mesura, no va donar suport al plenari. A hores d'ara, el futur dels horaris comercials d'Alacant és una incògnita.

Aquesta qüestió també ha posat en evidència les diferències entre l'alcalde d'Alacant i la Conselleria d'Economia, liderada per Rafael Climent, de Compromís. A finals de novembre, l'Observatori de Comerç de la Comunitat Valenciana va fixar un calendari unificat de dies d'obertura per a tots els comerços del País Valencià. Aquesta unificació ha estat criticada per l'alcalde, qui ha exigint "respectar les particularitats d'Alacant".

ubicades en localitats a tocar de les grans ciutats. A hores d'ara, la teranyina jurídica continua impedit l'obertura total dels comerços ubicats fora de les ZGAT.

El País Valencià, la Generalitat i els ajuntaments busquen fórmules per limitar aquesta llibertat horària establerta pel PP. Perquè un dels deutes pendents dels governs del canvi és desactivar l'obertura total comercial, una mesura que van criticar obertament durant les campanyes electorals per a les eleccions autonòmiques i municipals de 2015.

La Generalitat Valenciana busca un remei legal a aquesta situació. Primer, la Conselleria d'Economia va tractar d'anul·lar de manera directa les ZGAT, una mesura que va rebutjar el Consell Jurídic Consultiu, òrgan adreçat a garantir el compliment de les lleis per part dels organismes públics del País Valencià. L'argument per emprar aquesta via obvia a la consideració que els anteriors governs del PP havien aplicat les ZGAT sense una consulta prèvia a totes les parts. Després d'aquest primer intent frustrat, ara la Conselleria valora la via d'iniciar un contenciós administratiu. Tanmateix, Natxo Costa, director general de Comerç i Consum de la Generalitat Valenciana, no ho veu del tot clar. Costa, principal valedor polític d'acabar la llibertat horària comercial, considera que aquesta alternativa "pot allargar-se massa en el temps i, a més, és incerta", un handicap que afectaria plenament els treballadors. Per això Costa explora ara la via de solucionar-ho per la via parlamentària espanyola, és a dir, impulsant una modificació de la llei al Congrés. Traslladar la solució a Madrid "pot ser possible, si considerem que el PP governa en minoria i que els nacionalistes bascos i catalans s'han mostrat, tradicionalment, contraris a aquesta llibertat total d'horaris comercials". La idea seria poder modificar el decret llei de 2012 perquè "els municipis tinguen la capacitat d'anul·lar les ZGAT si així ho consideren".

Pactes de conciliació

Les ZGAT afecten, principalment, dos col·lectius. Uns són els petits i mitjans comerciants, que amb la llibertat comercial encara veuen més reduïdes les seues possibilitats de competir amb els grans magatzems. Isabel Cosme és presidenta de Cecoval, patronal del petit comerç valencià. Explica que "una obertura ge-

LA JUDICIAL O LA MAJORIA AL CONGRÉS ESPANYOL SÓN LES VIES CONTEMPLADES PEL GOVERN VALENCIÀ PER POSAR FI A LES ZGAT



→ neralitzada dels diumenges generaria un hàbit que seria difícil de capgirar". Al País Valencià, segons UGT, 328.000 persones treballen en el comerç i durant els darrers anys, l'obertura dels diumenges a les ZGAT no ha generat més llocs de feina. A més, els petits i mitjans comerciants consideren que el dret al consum no pot estar per damunt dels drets dels treballadors.

Precisament, aquest darrer sector és l'altre gran afectat per aquestes obertures. La no contractació de personal ex-

tern fa que la plantilla haja de treballar durant molts festius que "no es cobren com a tal i, a més, impedeixen conciliar la vida familiar", explica Ana Huete, treballadora d'H&M en un centre comercial de València i mare de dos fills. Precisament, les dones es veuen especialment afectades per aquestes obertures. Tal com apunta Óscar López, secretari general adjunt d'UGT a Catalunya, "el comerç és un sector molt feminitzat, en el qual el 70% dels treballadors són dones, i gran part d'elles són també mares".

Fins ara, les sentències judicials han donat la raó als centres comercials aliens a les ZGAT valencianes, que volen gaudir d'una llibertat d'obertura comercial en igualtat de condicions. La incertesa que viu el País Valencià en aquest afer contrasta amb la situació que viu Barcelona, on les negociacions han aconseguit paliar els efectes de la ZGAT, estesa sobre un nombre important de barris de la capital catalana. L'acord, signat per patronals, comerços, sindicats i Ajuntament va limitar l'obertura de diumenges i festius a només deu dies anuals, que se sumen als deu festius establerts per reglamentació estatal. L'any 2013, encara amb Xavier Trias com a alcalde, els deu dies d'obertura s'aplicaren entre juny i setembre. Posteriorment, amb Ada Colau, la presió sindical ha fet que aquests deu dies extraordinaris siguen traslladats fora de l'estiu, entre els mesos d'octubre i maig. Óscar López, d'UGT, afirma que "Trias va marginar els sindicats de la negociació" i justifica l'objectiu d'aquest canvi, que consisteix a "alliberar els treballadors durant l'estiu, el període més comú de les vacances". En unes altres ciutats, les negociacions no sempre deriven en acords. Les distintes posicions entre les parts implicades, els desacords polítics o les dificultats jurídiques allarguen una incertesa que, sembla, perdurarà. ●

⊕ ENMIG DE LA MAR

Miquel Payeras

El passat més d'octubre el sector comercial de les illes Balears entrà en *guerra civil*. Sol passar sempre així quan arriba el moment d'aprovar, des del Consell Assessor Interinsular de Comerç –entitat que reuneix les patronals i els sindicats del sector de totes les Illes–, la recomanació del nombre de diu-

menges d'obertura comercial per a l'any següent que s'eleva al Govern.

Els representants de les dues patronals del petit i mitjà comerç –Pimeco i Afedeco– volien reduir fort ferm els diumenges oberts mentre que els de l'agrupació de grans superfícies –l'Associació Nacional de Grans Empreses de Distribució– optava pel manteniment dels setze que han obert durant el 2016. Al remat, s'arribà a un acord, mitjançant el qual el nombre final d'obertures se-

rà de deu diumenges i, a canvi, es mantindrà tal com són actualment Zones de Gran Afluència Turística (ZGAT), que poden obrir quan volen, amb l'excepció dels polígons de serveis, que quedaran fora d'aquestes àrees d'obertura il·limitada.

Com que les Balears són territoris discontinus i petits, les ZGAT tenen un impacte força important sobre el conjunt de cada illa, ja que el moviment de gent per anar a comprar-hi és mol fàcil. Es nota sobretot durant els mesos de tempora-

da alta turística que s'allarga d'abril a octubre.

En aquests moments, les patronals del petit i mitjà comerç estan prou satisfetes amb la política comercial del Govern, format per PSOE i Més, amb el suport extern de Podem. Les mesures que ha pres l'Executiu amb relació a l'aturada de la implantació de noves grans superfícies comercials i, ara, la disminució de 16 a 10 diumenges oberts el 2017 han estat saludades pels comerciants associats a aquestes patronals com un gran avanç.